

Feminista fordítássorozatunk motóját - A hallgatásod nem véd meg - Audre Lorde afroamerikai leszbikus feminista szerzótől kölcsönöztük. A sorozatban különböző nemzetközi és romániai interszekcionális, antirasszista és antikapitalista feminista esszék, elemzések és manifesztumok magyar fordításait közöljük, melyek a cinkos csend helyett a meghallgatást, az elhallgatás helyett a felszólalást és a párbeszédet kívánják katalizálni.

Vincze Enikő

KÜZDELMEK A TÁRSADALMI REPRODUKCIÓ TERÉN VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN: LAKHATÁSI IGAZSÁGOSSÁG ROMÁNIÁBAN

A Szabad Oldalak kollektíva tisztában van a fizikai könyvek ökológiai hatásával, ezért emlékeztetjük azt hogy:

Oszd meg

a könyveid szeretettel a családból vagy a közösségből.

Ajándékozd el

a könyveket, amelyekre már nincs szükséged.

Ne dobd el

soha a könyveket, még ha megrongálódta sem. Valaki másnak örömet okozhat.

Javítsd meg

Keríts időt, hogy megjavíts egy könyvet és adj esélyt, hogy másokhoz eljusson.

Csak azt vedd meg, amire szükséged van

Ne vásárolj könyveket dísznek. Azt vedd meg, ami tényleg érdekel.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

aszem.info

facebook.com/aszempont

aszempont@gmail.com

A Pagini Libere (Szabad Oldalak) egy anarchista kiadó.

Decentralizált, autonóm és horizontálisan szerveződő kollektíva. Román és – alkalomadtán – más nyelvű nyomtatványaink (könyvek, brosúrák, fanzinek) kiadásával az a célunk, hogy a jelenlegi kapitalista és autoritárius rendszernek ellenállni képes személeteket és gyakorlatokat népszerűsítsünk, ösztönözzünk.

A libertárius hagyományban a pamflet, a rejtve és titkon nyomtatott kiadványok gyakran közkezen forogtak, szabadon. A Pagini Libere Kiadó folytatni kívánja ezt a hagyományt és arra bátorít mindenkit, hogy használja, adaptálja és – ha indokolt – módosítsa szövegeinket. Az egyetlen kitétel az, hogy mindez ne kereskedelmi célból történjen. Arra kérjük azokat, akik az általunk kiadott anyagokat vagy az azokból kiragadott részleteket használják, amennyiben lehetséges, jelezzék a forrást.

A szem egy önszerveződő és nem hierarchikus romániai, magyar nyelvű társadalomkritikai és kulturális online folyóirat.

Elméleti, tudományos és kritikai publikációinkon keresztül szociális problémákra igyekszünk reflektálni. Erdélyi folyóiratként abban a sajátos helyzetben vagyunk, amely lehetővé teszi, hogy összekötő kapocsként működhessünk a magyar és a román kritikai kultúra, valamint a határon inneni és túli magyar nyelvterületek és más európai kritikai kezdeményezések, publikációs felületek és politikailag aktív csoportok között.

Már megjelent:

BROSÚRÁK:

I. Románul

1. *A. Răvășel* – Mircea Rosetti
2. *Adrian Tătăran* – Panait Mușoiu
3. *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de hopancarusel)
4. *bell books* – Să înțelegem patriarhatul
5. *Carolina Vozian* – Carte, cocon, cochilie, cameră, chirie
6. *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
7. *CrimethInc* – Vot vs. Acțiune Directă
8. *Cristian-Dan Greco* – Csipike – piticul comunist
9. *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
10. *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
11. *Necunoscut* – Slogane din mai 68
12. *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
13. *Emma Goldman* – Gelozia: cauze și posibile remedii
14. *Emma Goldman* – Nu există Comunism în URSS
15. *Errico Malatesta* – Anarhia
16. *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
17. *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
18. *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar
19. *Martin Veith* – Neobositi! Iuliu Neagu-Negulescu
20. *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
21. *Mikhail Bakunin* – Catehism revoluționar
22. *Murray Bookchin* – Municipalismul libertar
23. *Philipp Riehl* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
24. *Piotr Kropotkin* – Ordinea
25. *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
26. *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
27. *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. Magyarul

1. *bell books* – Feminista politika
2. *bell books* – Megérteni a patriarhátust

3. *Carolina Vozian* – Könyv, kék, kéreg, kuckó, kvartély
4. *Vincze Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világvárvány idején: Lakhatási igazságság Romániában
5. *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
6. Határokon átvélő feminista manifesztum
7. *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus

III. Angolul

1. *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
2. *Cristian-Dan Greco* – Csipike – the Communist Pipsqueak
3. *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
4. *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania

IV. Franciául

1. *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

KÖNYVEK:

I. Románul

1. Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
2. *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
3. *Mikhail Bakunin* – Dumnezeu și Statul

A hallgatásod nem véd meg *feminsita fordításorozatunk előző szövegében Carolina Vozian bukaresti író és aktivista a lakhatás és az alkotás lehetősége közti összefüggéseket elemzi kelet-európai kontextusban. A sorozatot egy a lakhatáshoz és a társadalmi reprodukcióhoz kapcsolódó szöveggel folytatjuk. Vincze Enikő, a Babeş-Bolyai Tudománygyetem professzora és a kolozsvári Căşi Sociale ACUM! / Szociális lakásokat MOST! lakásjogi aktivista csoport tagja, alábbi írásában a világjárvány által még láthatóbbá vált romániai lakhatási válságról ír. A szöveg¹ eredetileg a LeftEast és a Transnational Social Strike platformokon jelent meg az idén.*

A LeftEast szerkesztőinek megjegyzése: *A most következő szöveg, amelyet a TSS-szel (Transnational Social Strike) közösen jelentetünk meg, egy olyan publikációkból és webináriumokból álló sorozat részét képezi, melynek fő témái a társadalmi reprodukció, a (nők által végzett) munka és a migráció Közép- és Kelet-Európában és azon túl. A videó az első webináriumról, Válaszok a COVID19-re és a poszt-világjárványra: társadalmi reprodukció, bevándorlók és nők Közép- és Kelet-Európában, ahol a szöveg először elhangzott, itt²tekinthető meg. A sorozat célja, hogy felhívja a figyelmet a bevándorlók jogaiért, valamint a munkavállalói és reprodukciós jogokért folytatott küzdelemre és a nők helyzetére a társadalomban, valamint arra, hogy milyen hatással van mindezekre a COVID-19 világjárvány kitörése. A szövegek és a webináriumok a LevFem, bolgár baloldali feminista kollektíva és a Transnational*

1. <https://lefteast.org/post-pandemic-struggles-in-social-reproduction-housing-justice-in-romania/>

2. <https://www.facebook.com/watch/live/?v=3954797941261667>

Social Strike nevű platformok együttműködésének eredményeként jöttek létre. A sorozatban részt vevők nagy része az újonnan létrejött Transznacionális Nélkülözhetetlen Autonóm Küzdelmek (E.A.S.T. - Essential Autonomous Struggles Transnational) nevű hálózat tagjai, amely munkásokat és aktivistákat foglal magában Kelet-Közép-Európából. További információkért az essentialstruggles@gmail.com e-mail címen léphetnek velük kapcsolatba. A sorozatban közölt cikkek felhasználása megengedett, amennyiben az eredeti forrás megjelölésre kerül.

VINCZE ENIKŐ: KÜZDELMEK A TÁRSADALMI REPRODUKCIÓ TERÉN VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN: LAKHATÁSI IGAZSÁGOSSÁG ROMÁNIÁBAN

Mi a társadalmi reprodukció?

A társadalmi reprodukció szocialista feminista megközelítése³ rávilágít, hogy a munkaerő (materiális és szimbolikus) újratermelése a kapitalista termelés létfeltétele. A megközelítés kihangsúlyozza, hogy a kapitalizmus a nemi alapú dominancia (patriarchátus), a faji alapú elnyomás (rasszizmus) és az osztályalapú kizsákmányolás (kapitalizmus) metszéspontjában működik. A reprodukív munka (beleértve a fizetetlen házimunkát, valamint a gyerek- és idősgondozást, melyek a patriarchális rendszerben a nőkre háruló feladatok), akárcsak a hátrányosan megkülönböztetett társadalmi csoportok alulfizetett munkája, és az agyonhajszolt munkaerőből álló tartalékhadsereg, mind a tőkefelhalmozás termelőerői és a kapitalizmusnak magának a reprodukív tényezői.

A kapitalizmusnak ez a reprodukív dinamikája nemcsak a nemzetállamok szintjén, hanem globális szinten is tetten érhető. Ahogy Saskia Sasen

3. Lásd például itt: Susan Ferguson: *Social Reproduction: What's the big idea?* In Tithi Bhattacharya (szerk.): *Social Reproduction Theory: Remapping Class, Recentring Oppression*, Pluto Press, 2017. <https://www.plutobooks.com/blog/social-reproduction-theory-ferguson>

tüntetések szervezésén gondolkodni a számos országban működő multinacionális cégek ellen.

Fordította Erőss Réka
Az eredetivel egybevetette Anghel Anna

gondolnunk, hogyan hozható létre egy egyenlőségen és társadalmi igazságosságon alapuló társadalom. Össze kell kötnünk az antirasszista, antinacionalista és feminista mozgalmakat, amik aztán csatlakozhatnak más nemzetközi megmozdulásokhoz is, egy kizsákmányolástól mentes, a profit uralma alól felszabadított társadalom érdekében. Tanúi lehettünk, ahogy a szükségállapot és a készenléti állapot alatt a román állam a militarizáció és a felügyelet eszközeit alkalmazta (látszólag) a vírus megfékezésére. Ez rámutat annak kockázatára, hogy az állam, hatalma megerősítése érdekében, nem az egyenlőtlenségek és igazságtalanságok megszüntetésén dolgozik, mint ahogy az általában a jóléti államra jellemző, ehelyett inkább rendőrállammá alakul át, amely a megszorító intézkedéseket részesíti előnyben. Teszi mindezt azért, hogy továbbra is – a megszokott módon vagy új utakat keresve – az uralkodó kapitalista osztályt támogassa. Ezzel szembesülve, alternatívák keresése mellett politikai szubjektivitásunkat is újra kell gondolnunk.

Végül, de nem utolsó sorban a LevFem és a Transnational Solidarity Strike arról kérdezett minket, hogyan lehetne összekapcsolni küzdelmünket a régió más törekvéseivel egy transznacionális kezdeményezés keretei között. Felvetnék itt egy ötletet, ami kiegészítheti a bevándorló/transznacionális munkások kezdeményezéseit, ami a befogadó országban történő szerveződést illeti, olyan körülmények között, amikor sem a befogadó ország, sem az anyaország nem vállal felelősséget a dolgozók munkavállalói és lakhatási jogaiért. Ahhoz, hogy közösen lépjünk fel a kizsákmányolásuk ellen, ami a tőke országhatáron átívelő szabad mozgásával áll kapcsolatban, érdemes lehet transznacionális

– Romania Land of Cheap Labor; Urzica; DREPT pentru îngrijire; Mahala – Militáns Munkások Közössége / Mahala – Comunitatea Muncitorilor Militanți/Mahala – Militant Workers' Community) és az Európai Akció Koalíció a Lakáshoz és a Városhoz való Jogért / European Action Coalition for the Right to Housing and the City szervezettel együtt a kapitalizmust és annak válságát érintő politikai diskurzus megújításán, és a válság utáni radikális perspektívák hangsúlyozásán dolgozik. Ezen kívül szolidárisak vagyunk a roma szervezetekkel, melyek a rasszizmus és a politikai visszaélés ellen emelnek szót. Továbbá együttműködésre törekszünk azokkal a szakszervezetekkel, akik tisztességes bérezésért és munkakörülményekért küzdenek.

megfigyelte: A feldolgozóipar hanyatlása, a szolgáltatási szektor terjeszkedése, az időszakos, részmunkaidős, és egyéb „kötetlen” munkaformák elterjedése, valamint a nem megszokott termelési folyamatok, mint például a sweatshopok és az úgynevezett industrial homework, a fejlett országokban az alacsony bérezésű munkák kínálatának fellendüléséhez, és ezt betöltendő, a munkásosztálybeli bevándorlók iránti kereslet megnövekedéséhez vezetnek.⁴[2] A közép-, kelet-, és dél-európai félperifériás országok esetében ehhez hozzá kell tennünk a következőket: egyrészt, hogy a volt szocialista államok gazdasági bukásával nagy számú munkás szabadult fel, akik így transznacionális migrációba kezdtek, közülük sokan idénymunkások vagy időszakos bevándorlók, akik nem jelentenek állandó terhelést a befogadó országok közszolgáltatásaira nézve; másrészt a termelés nemzetközivé válása, valamint az IT és más szolgáltatási szektorok a fejlett országokból az olcsóbb munkaerőt biztosító félperifériás államokba való kiszervezése, újratermelik a társadalmi polarizációt mind a nyugat és a világ többi része közt, mind pedig az utóbbin belül a magas jövedelmű szakképzett munkaerő és az alacsony bérezésű dolgozók közt.

A lakhatás mint a társadalmi reprodukció terepe

A munkaerő reprodukciója rendszerint otthon, a háztartásban történik. Általában véve a patriarchális kapitalizmusban a munkahelyi kizsákmányolás a nők által végzett otthoni fizetetlen munka révén termelődik újra. Gazdaságpolitikai szempontból a kapitalizmusban a lakhatás a tőkefelhalmozás terepe: nemcsak árucikk, ami egyre drágábbá válik abban a társadalomban, ahol a politika a piacosítást és a profitorientált lakhatást részesíti előnyben, de befektetések vagyontárgyaként is funkcionál. A lakhatás tehát mindkét szempontból döntő szerepet játszik a kapitalizmus társadalmi reprodukciójában.

4. Saskia Sassen: *The mobility of labor and capital: a study in international investment and labor flow*. New York: Cambridge University Press, 1988

Meglehetősen rövid aranykorát leszámítva (a második világháború vége és az 1970-es évek közti időszak), a kapitalizmus a piacra, illetőleg az egyének magánszféréjára bízta a lakhatást. A kapitalizmus a lakhatást illetően egy olyan rendszert támogat, amelyben az egyének felelőssége az ingatlanpiac által biztosítani önmaguk és családjuk lakhatását; az emberek lakóhelyéről gondoskodni, a lakhatáshoz való társadalmi-gazdasági jogaikat garantálni az állam hatáskörén kívül esik.

A profitnak alárendelt munkaerő rendszerszintű irányításának érdekében a kapitalizmus a patriarchátussal és a rasszizmussal karöltve megpróbálja elrejteni a tény, hogy a társadalmi reprodukció politikai természetű. Más szóval igyekszik úgy tenni, mintha minden olyan gyakorlat és kapcsolatrendszer, amelyen keresztül a társadalmi reprodukció végbemegy, „természetes módon” családon belüli ügy lenne vagy a magánszféra részét képeznék, és az emberek minden ehhez kapcsolódó szükségletének kielégítése egyéni erőfeszítés révén kellene történjen.

Az érv, mely az emberek érdekeit szem előtt tartó, a lakhatás közvetlen állami előállítására szól azon alapszik, hogy ez beavatkozást jelentene az egyének magánéletébe, aminek az állami szabályozásoktól mentesnek kell lennie. Ez az elmélet azonban elfedi, hogy a lakhatás a tőkefelhalmozás alapjául szolgál, és hogy az állam, azáltal, hogy nem veszi ki a részét a lakásellátásból, a profitorientált ingatlanpiac és az ingatlanfejlesztők érdekeit szolgálja.

Mit árul el a világjárvány a romániai lakhatási válságról?

A jelenlegi világjárvány egy sor olyan lakhatási egyenlőtlenségre és jogsértésre mutatott rá Romániában, amelyek nem a koronavírus, hanem az utóbbi harminc évben feltörekvő profitorientált lakáspolitikai következményei. Mindazonáltal ezek a jelenségek még erőteljesebben megmutatkoznak az egyre elhúzódó járvány, a karantén és a gazdasági válság következtében.

Tudomásul véve, hogy mennyire mérsékeltek voltak a kormány szociális, munka- és lakásjogokért tett lépései a szükségállapot idején, annak ellenére is, hogy a rendkívüli körülmények lehetőséget teremtettek egy megfelelőbb támogatás biztosítására a hajléktalanok, a kilakoltatás előtt állók, a magas bérleti díjakat fizetni képtelenek és a minimálbérért vagy még kevesebért dolgozók számára, a Lakhatásért Blokk memorandumban fordult az elnökséghez, a kormányhoz, a parlamenthez és három minisztériumhoz. *A jelenlegi járványügyi válság szociális és lakhatási válság is egyaránt. Maximális szükségállapot: tisztességes minimálbért és megfelelő szociális lakásellátást a leginkább érintett emberek számára* című memorandumot⁸ 53 egyesület és több mint 100 civil szervezetben tevékenykedő és/vagy társadalmi aktivizmussal foglalkozó személy írta alá. A követelések többek között a következők: a közszolgáltatások, a szociális ellátás és különféle segélyek biztosítása a rászorulóknak számára a szükségállapot idején; a garantált minimáljövedelem növelése és tisztességes minimáljövedelemként való újbóli megállapítása, úgy, hogy az összeg fedezze a tisztességes megélhetéshez szükséges minimális fogyasztói kosár értékét; többféle úton növelni a szociális lakásalapot (építkezés, átalakítás, kisajátítás stb. által), hogy valóban megfeleljen a helyi igényeknek; az „első a lakhatás” modell alkalmazása a szociális lakások kiutalásában, és a kedvezményezettek támogatása, ameddig szükséges, egy integrált egészségügyi és szociális juttatásokból álló csomaggal.

A jelenlegi válság több témakör újbóli összekapcsolására és egy széleskörű társadalmi mozgalom létrehozására szólít fel.⁹ Emellett azt is újra kell

A manifestum magyarul a román Căramida / Téglá 11. számának magyar fordításában olvasható Juhász-Boylan Kincső fordításában: <https://casisocialeacum.ro/caramida-nr-11/> (ford. megj.)

8. <https://bloculpentru locuire.ro/2020/04/28/memorandum-decent-minimum-income-and-adequate-social-housing-for-the-most-affected-people/>

9. A Lakhatásért Blokk / Blocul Pentru Locuire / Bloc for Housing (az összes tagszervezettel együtt: Szociális Lakásokat MOST! / Căși sociale ACUM! / Social Housing NOW!, Közös Front a Lakhatáshoz Való Jogért / Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire / The Common Front for the Right to Housing, A Városhoz való Jog / Dreptul la Oraș / The Right to the City, ERomnja, RomaJust) számos más romániai aktivista kezdeményezéssel (köztük: ROTMI – Románia Az Olcsó Munkaerő Ország / ROTMI – România Țara Muncii Ieftine / ROTMI

korábbiakkal ellentétben – ne a tőke javára »oldjuk meg«. Alapvetően fontos a strukturális alkalmazkodási programokat, amelyek a szabadpiacot és a költségvetési megszorításokat bérescseppként tüntetik fel, megszüntetni, és azokon túlmutató intézkedéseket tenni. Ezeket az intézkedéseket az elmúlt évtizedekben olyan nemzetközi szervezetek vezették be, mint a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap, különös tekintettel a »fejlődő országokra« és »feltörekvő gazdaságokra«, új és új kölcsönökért vagy a fejlett kapitalista államok »jó« világába való integráció ígéretéért cserébe. Ezek a politikai programok mindenütt és mindig a közzféra elleni intézkedéseket, megszorításokat és szegénységet jelentettek, az egészségügy, az oktatás és az állami lakhatás alulfinanszírozását, valamint a kapitalizmus alapvető logikájának követését: a haszon-szerzés elvének (minden gazdasági és szociális szegmenst érintő) mindenek fölé rendelését. A Lakhatásért BLOKK fenntartja állítását: a válság leküzdése és az emberek érdekeit szolgáló igazságos társadalmi-gazdasági rend létrehozása érdekében az államnak be kell fektetnie a közszolgáltatásokba, különös tekintettel a szociális lakásokra. (...) Ideje az aránytalanul gazdagoknak visszafizetniük azokat a javakat, amit a munkaező kihasználása, az ingatlanspekulációk, és az állami erőforrások kihasználása révén halmoztak fel a társadalom rovására. Radikális intézkedésekre van szükségünk annak biztosítása érdekében, hogy a válság utáni gazdasági rend az egyenlőség és a társadalmi igazságosság szabályai alapján szerveződjön. Ideje, hogy a világ minden táján élő, óriási profitot felhalmozó és hatalommal rendelkező kiváltságosak méltányosan vállaljanak részt a társadalomra nehezedő terhekből. Nagyobb mértékben kell hozzájárulni az intézkedésekhez, amelyek minden ember egészségéhez és gazdasági biztonságához szükségesek. Ideje véget vetni annak a rendszernek, amelyben az ingatlanfejlesztők, a nagy tételben bérlők és a privát közműszolgáltatók hatalmas nyereséget termelnek azok rovására, akik egyik hónapról a másikra élnek!”⁷

7. *Manifesto for Housing Justice: Fighting the Pandemic of Capitalism and Racism*: <https://bloculpentrulocuire.ro/2020/04/02/manifesto-for-housing-justice-fighting-the-pandemic-of-capitalism-and-racism/>

A közszolgáltatások tartós elmaradottságát főként az egészségügyi rendszer hiányosságai – például a megfelelő mennyiségű ágy hiánya az állami kórházakban, az ingyen gyógyszerek hozzáférhetetlensége és a szakképzett munkaerő hiánya – tették nyilvánvalóvá.⁵ Az elmaradottság szintén kiviláglott a magánegészségügyi szolgáltatások magas áraiból, amelyeket sokan nem engedhetnek meg maguknak, és abból is, hogy az egészségügyi vészhelyzet idején a magánegységek nem voltak hajlandók felajánlani ingyen a szolgáltatásaikat. Ezenfelül amikor vírusokról, betegségről és halálról beszélünk, szem előtt kell tartanunk, hogy a társadalmi és gazdasági tényezők meghatározóak az emberi egészség vagy annak hiánya szempontjából. Hatalmas egyenlőtlen-ségek vannak az életkilátás terén a különböző gazdasági háttérrel rendelkező emberek között. A várható élettartam eltérést mutat annak függvényében, hogy milyen életet kényszerülnek élni az emberek, és annak függvényében, hogy testük miként tudja megvédeni magát a betegségekkel szemben, ez pedig a lakhatási- és munkakörülményeiken, illetve éttrendjükön is múlik. 2018-ban a születéskor várható élettartam Romániában 75,3 év volt, míg az európai uniós átlag 81 év, egyes tagállamokban még ennél is magasabb, például Svájcban (83,8 év), Spanyolországban (83,5), Olaszországban (83,4 év) és Svédországban (82,6 év).⁶

5. Az Országos Statisztikai Intézet Tempo-online adatbázisából lekért információ kimutatja, hogy a kórházi ágyak száma több mint 40 000-rel csökkent 1990-től 2000-ig; majdnem 30 000-rel 2000-tól, Romániának az Európai Unióhoz való csatlakozásáig; valamint közel 8000-rel 2007 és 2010 között. Később, 2011-ben Traian Băsescu köztársasági elnök kihirdette a „rendkívül hatékony állam” építésére irányuló programját, míg párttársa, Emil Boc miniszterelnök „rugalmasabbá tette a munkát”. A számos más szektorban is végtelenségig folytatott privatizáció követelményének megfelelően, a Nemzetközi Valutaalaptól és a Világbanktól továbbra is igényelhető kölcsönök feltételeinek eleget téve, megkezdték a kórházi ágyak számának csökkentését, mondván, „túl sok kórház van, túl sok ágygal, és túl sok tevékenység zajlik a kórházakban.” Munkálkodásukat már korábban megkezdték, 2009 és 2011 között csaknem 12 600 kórházi ágy tűnt el Romániából. 2012 után az állami kórházakban található ágyak száma fel-le ingadozott, majd 2018-ra elérte a 123 034-et. Természetesen ezek az országos adatok nem tükrözik a települések, megyék és régiók közti hatalmas eltéréseket. A jelenlegi helyzetre fókuszálva: 2020-ban Románia kormánya csökkentette az egészségügyi költségvetést, míg a Belügyminisztérium finanszírozását 13,16%-kal emelte 2019-hez képest. A Védelmi Minisztérium költségvetése szintén nőtt 16,1 %-kal.

6. Lásd az Eurostat adatait.

Szintén hamar észrevehetővé vált a világjárvány alatt, hogy a nem megfelelő lakhatási körülmények között élő emberek képtelenek betartani a higiénia és a távolságtartásra vonatkozó szabályokat, mely saját biztonságukat szolgálná. A lakhatási válságnak ezek a megnyilvánulásai most még kritikusabbá váltak sokak számára, akik túlszűfolt lakásokban vagy lakónegyedekben élnek, vagy olyan közszolgáltatásokat nélkülöző lakásokban, ahol nincs bevezetve a víz; akik bizonytalanságokkal küszködnek informális vagy a társadalmi szabályoktól eltérő lakhatási körülményeik miatt; akik hajléktalanok, vagy akiknél fennáll a kilakoltatás veszélye a lakhatási költségek fedezésének képtelensége miatt stb. A felsorolt valós problémák a szociális lakásalap elmaradottságában gyökereznek, ami a romániai ingatlanpiac kevesebb mint 2%-át képezi.

A világjárvány okozta megrázkódtatás, amit nem csupán az emberek, hanem az állami intézmények és hatóságok is megéreztek, mindannyiunkat arra kellene figyelmeztetnie, hogy az élet sokak esetében ezelőtt sem zajlott normálisnak mondható körülmények között. Következésképpen várható lehetett volna, hogy a Covid-19 miatt bevezetett intézkedések nem korlátozódhatnak a világjárvány előtti „normális” életbe való visszatérésre, sokkal inkább olyan beavatkozásokra van szükség, amelyek a lakhatási válság fent említett megnyilvánulásaira jelentenek megoldást.

Milyen alternatívák képzelhetők el a járvány kontextusában?

Napjainkban az egészségügyi és gazdasági válságot illető optimista nézet, miszerint a munkások, főként a kulcsfontosságú gazdasági területeken dolgozók, újra tudnák tárgyalni érdekeiket munkaadóikkal a szakszervezeteken keresztül, megrendülni látszik. Mindazonáltal továbbra is jó ötlet béremelésről és munkavédelemről tárgyalni, mint az állami támogatás vagy adócsökkentés feltétele az ezekben részesülő cégek számára.

Mi, a lakhatási igazságosságért küzdő aktivisták, a következő lakhatással kapcsolatos intézkedéseket is szeretnénk belefoglalni az efféle potenciálisan

létrejövő új egyezségekre: a hajléktalanok és a lakhatásra alkalmatlan vagy túlszűfolt épületekben élők számára kijelölt sürgősségi szociális lakások számának bővítése; a kilakoltatások betiltása; a családok támogatása, akiknek nem áll módjukban fedezni a háztartási költségeket, és biztosítani számukra a vízhez, áramhoz, gázhoz vagy más fűtőanyaghoz való hozzáférést; illetve, nagy általánosságban egy közepes- és hosszútávú, önkormányzati lakásállomány felépítésére összpontosító program megvalósítása, hogy az állam biztosíthassa a szükséges lakhatási feltételeket a különböző településeken.

A jelenlegi válság azt mutatja, hogy a munka minden gazdasági tevékenységhez nélkülözhetetlen, nélküle a gazdaság nem tud működni (még a mostani pénzügyi kapitalizmus időszakában sem). A romániai munkaerő egyike a legkiszármányoltabbaknak az EU-ban az alacsony bérezési rendszer és a magas lakásárakat diktáló privát lakásszektor miatt. Továbbá az egészségügyi krízis és a gazdasági válság megoldásának bizonytalansága mindannyiunkat rá kellene ébresztenie arra, hogy a Covid-19 miatt megbomlott „normalitás” valójában nem normális. Ugyanis nem nevezhető normálisnak, hogy az alkalmazottak csaknem fele minimálbérért dolgozik, ami nagyjából fele a minimális fogyasztói kosár értékének. Nem normális az sem, hogy annyi ember él túlszűfolt helyiségekben vagy nem megfelelő körülmények között, esetleg nincs is tető a fejük felett, vagy kilakoltatás fenyegeti őket, mert az alacsony bevételükből képtelenek fizetni a lakbért, a jelzáloghitelt vagy a költségeket. Nem normális, hogy a közegészségügy nem képes ellátni a a gazdasági kiszármányolás által elszegényített lakosságot még békeidőben sem, nem beszélve a járvány okozta válságos időszakról.

A 2020 márciusában a Lakhatásért Blokk/Blocul pentru Locuire által közzé tett Kiáltvány a Lakhatási Igazságosságért kimondja: „A jelenlegi sürgősségi szociális intézkedések szigorúak, ám nem elegendőek a járványügyi és gazdasági válságból való kilépés biztosításához. Nem elegendőek ahhoz, hogy a jövőben csökkentsék a hasonló válságok drasztikus hatásait, amelyek elkerülhetetlenek a kapitalizmusban. Alapvetően fontos, hogy ezt a válságot – a